

NEKA OD ISKUSTAVA KOJA MOGU DA UKAZUJU NA TRGOVINU LJUDIMA:

- **UKOLIKO SI NOVAC ZA "GAME" POZAJMIO OD NEKOGA (KOMŠIJE, ROĐAKA, BRATA) ITD, ALI SI USLOVLJEN TIME U KOJU ZEMLJU TREBA DA IDEŠ, KOME DA SE JAVIŠ I GDE TREBA DA RADIŠ DA BI VRATIO NOVAC;**
- **AKO SI RADIO U NEKOJ ZEMLJI VIŠE OD 8 SATI DNEVNO, A NOVAC ZA RAD NISI DOBIJAO ILI SI DOBIJAO MNOGO MANJE NEGO ŠTO BI TREBALO (UZIMAO GA JE KRIJUMČAR ILI VLASNIK FIRME);**
- **UKOLIKO TE JE NEKO PRIMORAVAO DA VRŠIŠ KRIVIČNA DELA (PRODAJA ILI PRENOS DROGE PREKO GRANICE, PRENOS NOVCA, UČESTVOVANJE U TUČAMA, PROSJAČENJE);**
- **KRIJUMČAR TE JE U TOKU PUTA DRŽAO ZATVORENOG, NISI MOGAO SLOBODNO DA SE KREĆEŠ, A ZA TVOJU SLOBODU JE TRAŽIO DODATNI NOVAC OD PORODICE;**
- **BACHA BAZI JE OBLIK TRGOVINE LJUDIMA JER NIKO NEMA PRAVA DA TE PRIMORAVA NA SEKSUALNE ODNOSI ILI TE NA DRUGI NAČIN SEKSUALNO ISKORIŠĆAVA;**
- **UKOLIKO TE JE NEKO PRIMORAVAO NA BRAK;**
- **AKO SI POD PRISILOM UČESTVOVAO U RATNIM SUKOBIMA.**

Trgovci ljudima žrtve kontrolišu na različite načine, a neki od njih su:

- **Stalno fizičko prisustvo i obezbeđenje** – trgovac ljudima ili neko njemu je uvek sa žrtvom. Nigde ne može da ide sama, a često je zaključana. Često živi sa drugim osobama u nehumanim uslovima, skućenom prostoru, sa rešetkama na prozorima, zatamnjenim staklima, uz sigurnosne kamere.
- **Zastrašivanje, pretnje** – trgovac ljudima često kontrolišu žrtvu tako što joj pretili ili pretili da će ugroziti bezbednost njene porodice, da će im se nešto strašno desiti, da će je osramotiti, da će je svi prezreti.
- **Kažnjava na surov način – trgovac ljudima** za sve što žrtva uradi a što nije po volji trgovca kažnjava žrtvu npr. tako što je pretuče, izgladnjuje, nanosi povrede.
- **Ucene – trgovac ljudima žrtvu može da kontrolišu** dugom, koji žrtva nikako ne može da otplati jer ga on stalno povećava;

KOME MOŽEŠ DA SE OBRATIŠ

- Policija Srbija: 192 (dežurni 24 sata)
- Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima: 00381 63 610 590 ili email: centar@centarzztlj.rs
- Svom staratelju ili drugoj osobi kojoj veruješ
- IDEAS – dežurni broj +381 69 56 57 254
- CRPC – dežurni broj + 381 60 09 91 643
- Evropski broj za nestalu decu: 116 000
- Policija EU: 112

ZAŠTITI SE OD TRGOVINE LJUDIMA!

ŠTA PODRAZUMEVA TRGOVINA DECOM?

Trgovina decom pre svega podrazumeva da osoba ili grupa iskorišćava ili pokušava da iskoristi dete, kako bi stekla neku ličnu korist – novac, zaradu ili nešto slično. Iskorišćavanje drugih ljudi je zabranjeno. Ako se to desi, onda možemo da posumnjamo da je neko izvršio krivično delo koje se zove trgovina ljudima.

KAKO DA PREPOZNAŠ DA LI SI ŽRTVA ?

Kada dođe do trgovine ljudima najčešće se dešava da te neko, trgovac ljudima, primorava da uradiš nešto mimo tvoje volje, pretili ti, ucenjuje te da će te javno osramotiti ili da će se nešto strašno desiti tvojoj porodici i slično, ili na drugi način pokušava da te primora da radiš ono što želi.

Trgovac ljudima može biti bilo ko iz tvog okruženja - rođak, poznanik, "prijatelj", krijumčar.

Kad god te neko primora da radiš nešto protiv tvoje volje ti se osećaš loše, misliš da nisi dovoljno vredan i sposoban, počinješ da misliš da ne zaslužuješ bolje, postaješ bezvoljan, misliš da si ti kriv jer si pristao na to.

ZAPAMTI – TI NIKADA NISI ODGOVORAN ZA TO ŠTO TI SE DESILO. ODGOVORNA JE TA DRUGA OSOBA KOJA TE JE PREVARILA, IZMANIPULISALA, UCENILA, ZASTRAŠILA, KOJA JE ZLOUPOTREBILA TVOJE POVERENJE, SITUACIJU U KOJOJ SE NALAZIŠ, TVOJA OSEĆANJA.

Kad god ti se učini da te neko prisiljava na nešto što ne želiš, kontrolišu te ili ti nudi laku zaradu brzo i bez poštovanja zakonskih propisa, ili ti kaže da će sve biti lako, kad ti čini veliku uslugu i ne traži ništa za uzvrat, kaže "vратиćeš mi jednog dana..." **budi obazriv bez obzira ko je to jer možeš postati žrtva trgovine ljudima.**

Nemoj verovati osobi koja te iskorišćava jer će te najčešće iskorišćavati dokle god joj odgovara.

 ZAPAMTI, IAKO TRGOVCI LJUDIMA NAJČEŠĆE PRIMENJUJU RAZLIČITE OBLIKE KONTROLE, UKLUJUJUĆI FIZIČKU SILU, KADA SU ŽRTVE DECA NIJE POTREBNO ČAK NI DA PRIMENJUJU SILU, DOVOLJNO JE ŠTO MANIPULIŠU I ISKORIŠĆAVAJU, ILI POKUŠAVAJU DA ISKORISTE DECE.

ŠTA SVE MOŽE DA ZNAČI ISKORIŠĆAVANJE?

Ne postoji spisak svih načina iskorišćavanja, ali neki od najčešćih su:

- Radna eksploatacija
- Seksualna eksploatacija
- Vršenje krivičnih dela
- Prinuda na brak
- Učešće u oružanim sukobima

RADNA EKSPLOATACIJA

Ako si žrtva radne eksploatacije najčešće ti se za rad ne plaća ili plaća mnogo manje nego drugima; radiš po ceo dan; ne možeš da daš otkaz; nemaš ugovor; neko te primorava na rad upotrebom pretnje, sile ili te ucenjuje.

Kod radne eksploatacije se često dešava da ti trgovci ljudima pričaju da znaju ljude u zemlji u koju ideš gde ćeš moći da radiš, ali ti ne govore mnogo o tom poslu, ili ti pričaju o veoma isplativijim poslovima koji te čekaju. Moraš da znaš da nigde ne postoji lak posao koji donosi veliku zaradu. Deca u Evropi ne smeju da rade ispod petnaeste godine, to je nezakonito. Način na koji bi radio doveo bi te u situaciju da kršiš zakone zemlje u kojoj si, da ne možeš da reguliš svoj boravak, niti da ostvariš bilo koje pravo.

Sedef je morala da radi kao kućna pomoćnica da bi vratila dug krijumčaru. On joj je našao posao u jednoj porodici i sklopio dogovor sa mužem. Posle par nedelja on je Sedef saopštio da ju je krijumčar njemu prodao da bi mu pružala seksualne usluge i primorao je na to.

Abdulah je pripadao grupi dečaka bača bazi. Osim toga, od njega je traženo da pruža seksualne usluge drugim muškarcima, a novac su uzimali krijumčari da bi on otplatio dug za prevoz.

NE STIDI SE. KAD SI U PRILICI POTRAŽI POMOĆ. ČAK I KAD TI TRGOVAC PRETI DA ĆE URADITI NEŠTO DA TE PONIZI KAKO BI TE PRIMORAO DA NASTAVIŠ DA RADIŠ ZA NJEGA. NEMOJ ODUSTATI OD TRAŽENJA POMOĆI JER ĆE TI SIGURNO BITI BOLJE KADA DOBIJEŠ POMOĆ, BEZ OBZIRA KAKO ĆE REAGOVATI TVOJA PORODICA I DRUGI ZA TEBE ZNAČAJNI LJUDI.

VRŠENJE KRIVIČNIH DELA

Trgovac ljudima od tebe, da bi mu vratio dug ili platio put, može tražiti da za njega vršiš krivična dela. Krivična dela su sve one radnje kojima se krše zakonski propisi.

To može biti prinuda na to da objiaš prodavnice ili da prodaješ drogu, da prosiš, kradeš... A može te primoravati na to da počneš da se baviš krijumčarenjem ili da lažeš ljude da bi izazvao njihovu samilost kako bi mogao da ih opljačkaš.

PRINUDA NA BRAK

Prinuda na brak znači da je brak sklopljen protiv tvoje volje ili dovođenjem u zabludu.

Tvojoj porodici treba novac. Prijatelj od oca je ponudio 10 000 evra u zamenu za brak sa tvojom sestrom koja ima 13 godina. To znači da ona rano počinje da ispunjava obaveze supruge, domaćice... Može rano da zatrudni i to može biti opasno za zdravlje, može čak ugroziti njen život. Prinudni brak je često uvod i u druge vrste zloupotrebe, npr. saznaš da tvoju sestru koriste za obavljanje teških kućnih poslova i da je fizički zlostavljaju, da joj ne dozvoljavaju da obilazi ili da kontaktira porodicu.

UČEŠĆE U ORUŽANIM SUKOBIMA

Učešće u oružanim sukobima znači da te neko pod prinudom odvođi u kamp za obuku vojnika, obučava da budeš vojnik, šalje u ratne sukobe.

Moraš da se boriš, da ubijaš druge ljude, nosiš bombe drugim vojnicima, čistiš minsko polje ili postavljaš mine. Ako ti se ovo desilo, znamo da ti je teško da o tome govoriš, da ti je teško da vidiš dobro u ljudima, ali probaj da o tome razgovaraš sa osobom kojom veruješ.

KRIJUMČARENJE I TRGOVINA LJUDIMA

Krijumčarenje nije isto što i trgovina ljudima. Za krijumčarenje je karakteristično sledeće:

- Prelaziš granicu na ilegalan način i za to plaćaš dogovorenu sumu novca
- Cilj krijumčara je da zaradi novac tako što će te prebaciti preko granice
- Sa krijumčarem postoji dogovor pre nego što kreneš na put da će te odvesti u određenu zemlju za određen iznos novca
- Kada stigneš u zemlju destinacije, tvoj odnos sa krijumčarom prestaje

Ipak, krijumčarenje lako može da preraste u trgovinu ljudima. Neki od načina kako možeš da prepoznaš da je krijumčarenje preraslilo u trgovinu ljudima su sledeći:

- Krijumčar te bije, pretil, vređa ili pretil tvojoj porodici kako bi dobio još novca za usluge krijumčarenja
- Kada krijumčar stalno povećava cenu putovanja, tako da moraš da krijumčaru vraćaš dug kada stigneš u zemlju destinacije
- Ne možeš da prekineš odnos sa krijumčarima kada stigneš u zemlju destinacije.

U MEŠOVITIM MIGRACIJAMA KRIJUMČARENJE LAKO PRERASTE U TRGOVINU LJUDIMA. IMAJ TO NA UMU. KRIJUMČAR NIJE TVOJ PRIJATELJ, IAKO ČESTO JEDINI ZNA GDE TREBA DA STIGNEŠ I GOVORI DA BRINE O TEBI. UKOLIKO POČNE DA TE ISKORIŠĆAVA ILI POKUŠA DA TE ISKORISTI KRIJUMČARENJE PRERASTA U TRGOVINU LJUDIMA.

ŠTA MOŽEŠ DA OČEKUJEŠ U SRBIJI AKO SI ŽRTVA TRGOVINE LJUDIMA

- **POVERLJIVOST - NIKO NE MORA DA ZNA DA SI ŽRTVA SEM LJUDI KOJI SU TU DA TI POMOGNU, PRIVREMENI BORAVAK IZ HUMANITARNIH RAZLOGA;**
- **NEĆEŠ BITI KAŽNJEN ZA STVARI KOJE SI UČINIO DOK SI BIO ŽRTVA TRGOVINE LJUDIMA I NA KOJE SI BIO PRIMORAN;**
- **IMAĆEŠ SMEŠTAJ, MEDICINSKU, PSIHOLOŠKU I MATERIJALNU POMOĆ, VREMENOM MOŽEŠ DA SE ZAPOSLIŠ ILI DA IDEŠ U ŠKOLU ILI NA FAKULTET;**
- **AKO TRAŽIŠ AZIL IMAĆEŠ ODGOVARAJUĆU POMOĆ TOKOM PROCEDURE, A TO ŠTO SI BIO ŽRTVA TRGOVINE SE UZIMA U OBZIR PRILIKOM DONOŠENJA ODLUKE DA DOBIJEŠ AZIL.**

VAŽNO JE DA POTRAŽIŠ POMOĆ

UKOLIKO IMAŠ OVAKVA ILI SLIČNA ISKUSTVA PODELI IH SA STARATELJEM UKOLIKO MU VERUJEŠ, MOŽE DA TI POMOGNE I POSAVETUJE ILI KONTAKTIRAJ NEKU OD ORGNIZACIJA KOJE RADE SA DECOM IZBEGLICAMA I MIGRANTIMA.

 ZAPAMTI - NIKO NE MOŽE SAM DA SE SUPROTSTAVI TRGOVCIMA LJUDIMA. ZATO SMO SVI MI TU DA TO URADIŠ ZAJEDNO SA NAMA.

NE PLAŠI SE DRŽAVNIH ORGANA/ORGANIZACIJA. NJIHOV CILJ JE DA TI POMOGNU DA BUDEŠ BEZBEDAN I NEĆE TE PRISILJAVATI NA ONO ŠTO NE ŽELIŠ. MOĆI ĆEŠ DA NASTAVIŠ PUT I DA ODLUČIŠ KOLIKO I ŠTA ĆEŠ IM REĆI.